

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 230

van **KOEN VAN DEN HEUVEL**

datum: 29 november 2022

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Aziatische hoornaar - Bestrijding

Het Vlaams Bijeninstituut had een contract met de Vlaamse overheid voor het vernietigen van nesten van de Aziatische hoornaar. De Aziatische hoornaar hoort bij de meest invasieve exoten, met een zeer destructieve invloed op onze biodiversiteit. De Aziatische hoornaar eet niet alleen onze honingbijen op maar ook veel wilde bijen en libellen. Bovendien gaat de verspreiding razendsnel. Volgens cijfers die me zijn bezorgd voor Klein-Brabant werd er in 2019 één nest gevonden en vernietigd, in 2020 twee nesten, in 2021 één nest en in 2022 twaalf nesten. Meer dan de helft van de nesten werd opgespoord en gevonden door het vrijwillig spottersteam van de imkervereniging Klein-Brabant. Van de twaalf nesten die in 2022 gevonden zijn, zijn twee nesten nog niet vernietigd kunnen worden omdat het budget voor 2022 is opgebruikt. Uit cijfers op de website van het Vlaams Bijeninstituut blijkt dat er in 2021 in Vlaanderen rond de 200 nesten vernietigd werden, en lag het totaal in 2022 een pak hoger met ruim duizend verdelgingen volgens de contractuele voorwaarden tussen de Vlaamse overheid en het Vlaams Bijeninstituut.

De zachte winter van vorig jaar heeft vermoedelijk de verspreiding van de Aziatische hoornaar in Vlaanderen verder doen toenemen. Op dit moment worden er nog heel wat nesten gemeld. Experts zijn het erover eens dat verdelging van de Aziatische hoornaar tot eind november zeker zinvol is om het uitvliegen van jonge koninginnen te beperken. Helaas is het budget waarin de Vlaamse overheid heeft voorzien voor de verdelging van de Aziatische hoornaar ontoereikend voor de vele meldingen die (nog) gebeuren. Uit het antwoord van de minister op schriftelijke vraag nr. 1072 van 12 augustus 2022 blijkt dat er in augustus 2022 al 130.000 euro aan extra middelen werd vrijgemaakt, maar ook deze middelen blijken onvoldoende voor het hoge aantal meldingen. We hebben nu al een zachte herfst ervaren. Omwille van de grote gevolgen voor onze samenleving en de biodiversiteit moeten we er alles aan doen om de verspreiding van de Aziatische hoornaar terug te dringen.

1. Hebben er sinds midden augustus 2022 nog overlegmomenten plaatsgevonden met het Vlaams Bijeninstituut met betrekking tot hun opdracht voor het vernietigen van de nesten en het ontoereikende budget? Welke conclusies zijn uit het overleg gekomen?
2. Hoeveel nesten zijn er gemeld en vernietigd in 2020, 2021 en 2022? Graag een overzicht per regio of per provincie.
3. Acht de minister het mogelijk om voor 2022 nog in bijkomend budget te voorzien om de nesten te bestrijden die momenteel nog gemeld worden? Zo ja, welk budget wordt uitgetrokken? Zo niet, waarom niet?

**Vlaams
Parlement**

4. Hoe wil de minister de komende jaren de strijd tegen de Aziatische hoornaar verder aangaan en onze lokale honingbijen beschermen? Welke middelen zullen daartegenover staan?

ANTWOORD

op vraag nr. 230 van 29 november 2022

van **KOEN VAN DEN HEUVEL**

---

1. Gedurende het verdere verloop van de opdracht heeft het Vlaams Bijeninstituut (VBI) tussentijdse rapporten afgeleverd. De opdracht van het VBI liep officieel af op 31/10/22. Op 30/11/22 is er een finaal overleg geweest waarin het VBI haar eindrapport heeft opgeleverd en toegelicht. Hierin werden de volgende zaken opgemerkt:

Qua bestrijding

- In het voorjaar werden er 131 koninginnen gevangen via 'spring trapping';
- Er werden 1052 nesten verdelgd, volgens de goedgekeurde procedure cf. de overheidsopdracht;
- 50 nesten werden buiten deze procedure verdelgd (en dus niet vergoed) maar werden wel administratief afgehandeld.

Qua impact

- Er worden meer meldingen vastgesteld van volledige predatie van bijenvolkeren;
- Dit jaar zijn er vier ernstige steekincidenten gebeurd, deze waren niet fataal. De incidenten zijn te herleiden tot een gevolg van onwetend verstoren van het nest.

Qua opsporing

- In totaal zijn er 126 opsporingen gerapporteerd met een succesratio van 72%;
- Opsporingen gebeuren aan de hand van vrijwilligers van Vespa-Watch die werken via een Facebookgroep, door het stoppen van de vrijwillige coördinator zijn een groot deel van de opsporingen niet kunnen worden gerapporteerd.

Conclusies/aanbevelingen vanuit het VBI:

- Verdelging van primaire nesten is het meest effectief naar budget, risico op verspreiding van de soort en risico voor volksgezondheid;
- Meer sensibilisering naar het publiek is nodig;
- De werking van de vrijwilligers die opsporingen doen dient beter te worden gestructureerd;
- De administratieve tools voor coördinator en verdelgers dienen te worden gestroomlijnd (aanpassing Vespawatch.be, opmaak app,...).

VBI spendeerde in 2022 1.710 uren in het kader deze opdracht. Deze uren werden gepresteerd door vrijwilligers. In de toekomst zullen zij hier iemand voor in dienst nemen.

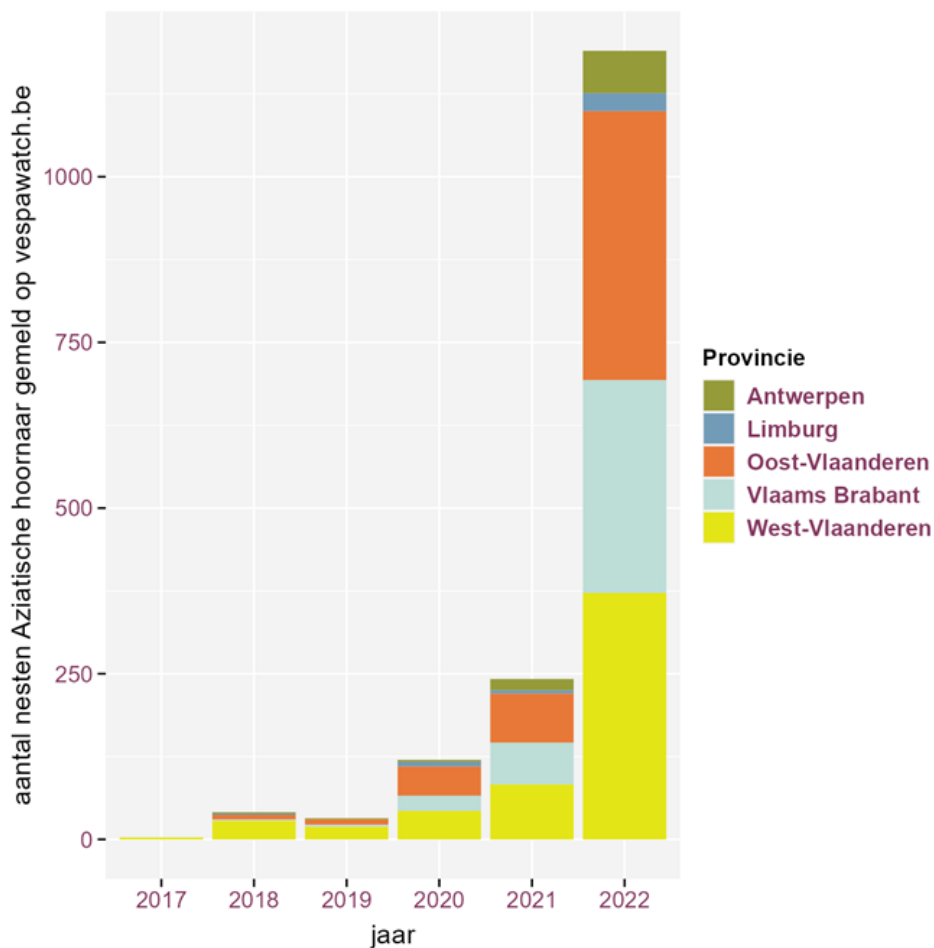
2. Het eerste nest van de Aziatische hoornaar in Vlaanderen werd in 2017 gevonden. Sinds 2019 neemt het aantal gevonden nesten exponentieel toe in Vlaanderen (figuur 1 en tabel 1). In lijn met het uitbreidingsfront vanuit Noord-Frankrijk komen de meeste nesten voor in West- en Oost-Vlaanderen. De soort komt ondertussen in alle provincies voor. Het merendeel van de nesten dat wordt gevonden, wordt ook succesvol bestreden (figuur 2 en tabel 2). Jaarlijks worden ook een aantal nesten niet ontdekt. Indien in een nest geen activiteit van hoornaren vastgesteld wordt (vb. tijdens de

winter), wordt het niet bestreden (figuur 2). Deze nesten worden immers niet hergebruikt in het voorjaar.

De gegevens van het huidige seizoen worden nog verwerkt en zijn daardoor nog niet definitief (zie discrepantie rapport VBI). Dagelijks worden ook nog nesten gemeld op vespawatch.be.

Het aantal gevonden nesten in natuurgebieden is laag, maar neemt toe sinds 2019.

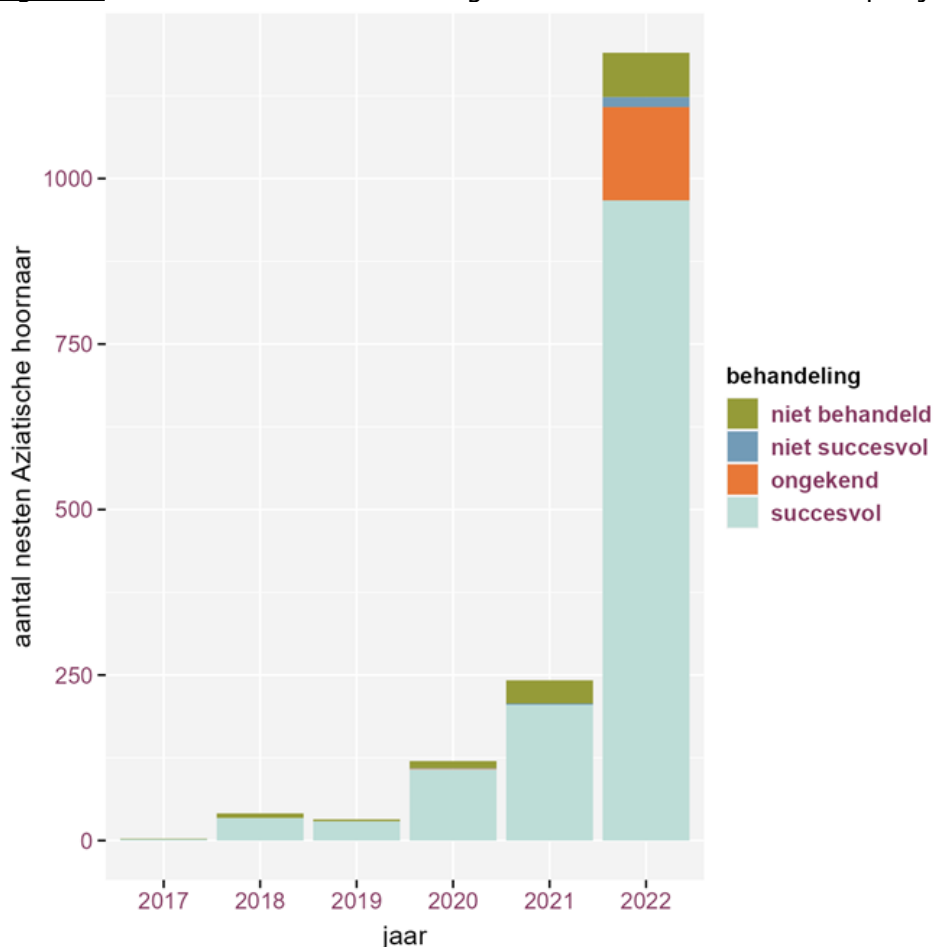
Figuur 1: Aantal gemelde nesten op vespawatch.be per jaar en per provincie.

Tabel 1: Gedetailleerd overzicht van aantal gemelde nesten op vespawatch.be per jaar en per provincie.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WEST-VLAANDEREN	3	28	19	43	83	372
OOST-VLAANDEREN	0	7	8	44	74	406
VLAAMS-BRABENT	0	2	3	23	63	321
ANTWERPEN	0	2	2	3	17	64
LIMBURG	0	2	0	7	5	27
TOTAAL	3	41	32	120	242	1190

Figuur 2: Overzicht van behandeling nesten Aziatische hoornaar per jaar.

Tabel 2: Gedetailleerd overzicht van behandeling nesten Aziatische hoornaar per jaar.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
NIET BEHANDELD	1	7	3	11	35	67
NIET SUCCESVOL	0	0	0	1	2	15
ONGEKEND	0	0	0	1	0	141
SUCCESVOL	2	34	29	107	205	967
TOTAAL	3	41	32	120	242	1190

3. Voor 2022 werd vanaf november geen bijkomend budget voorzien. Het beschikbare budget voor deze opdracht werd voldoende geacht op basis van de projecties van de populatie, in samenspraak met het INBO, en het te verwachten weer vanaf november. De nog aanwezige nesten hebben ook weinig impact op populatieniveau. Vanaf november was bestrijding nog steeds mogelijk, enkel niet binnen de gecoördineerde opdracht. Burgers die een nest wilden laten bestrijden, konden een e-mail sturen naar info@vespawatch.be. Via deze weg kreeg men te horen welke bestrijder ze best onder de arm namen. Deze berichtgeving is terug te vinden op de website van Vespawatch en van ANB.
4. Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven een structureel kader voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar uit te werken. Dit zal gebeuren aan de hand van een beheerregeling. Hierin zullen de doelstellingen voor de soort worden

vastgelegd. De soort dient te worden beheerd met als voornaamste doel de impact op de getroffen sectoren te minimaliseren. Deze sectoren zijn, zoals reeds meermaals aangehaald, landbouw, volksgezondheid en biodiversiteit. Dit is ook duidelijk te zien in de bevindingen van het VBI bij de evaluatie van de bestrijding het afgelopen jaar.

In de literatuur is verder terug te vinden dat hoewel de Aziatische hoornaar zich ook voedt met wespen, wilde bestuivers en zweefvliegen, ze zich voornamelijk voedt met honingbijen (Perrard et al. 2009; Rortais et al., 2010; Rome et al., 2021). Bewijzen omtrent de impact van de Aziatische hoornaar op inheemse entomofauna buiten haar natuurlijke verspreidingsareaal zijn zeer beperkt. Nieuwe studies in Europa die proberen de impact te kwantificeren, suggereren dat, hoewel in bepaalde gevoelige gebieden de impact op bedreigde soorten lokaal wel significant kan zijn, door het opportunistisch en generalistisch gedrag van de Aziatische hoornaar de impact op wilde soorten en dus de biodiversiteit beperkt is (Carisio et al., 2020; Rome et al., 2021). Dit is echter in sterk contrast met de gedocumenteerde, structurele impact op gedomesticeerde honingbijen. Honingbijen vallen onder de bevoegdheid van het Departement van Landbouw & Visserij en ik verwijs hiervoor dan ook naar mijn bevoegde collega, minister Brouns. ANB zal als sectorale overheid bevoegd voor natuurbehoud haar verantwoordelijkheid nemen wat betreft de bestrijding van de Aziatische hoornaar in eigen gebieden.

Referenties:

- Carisio, Luca & Cerri, Jacopo & Liroy, Simone & Bianchi, Ettore & Bertolino, Sandro & Porporato, Marco. (2020). Introduced *Vespa velutina* does not replace native *Vespa crabro* and *Vespula* species. [10.32942/osf.io/xdy9w](https://doi.org/10.32942/osf.io/xdy9w).
- Perrard, Adrien, et al. "Observations on the colony activity of the Asian hornet *Vespa velutina* Lepeletier 1836 (Hymenoptera: Vespidae: Vespinae) in France." *Annales de la Société entomologique de France*. Vol. 45. No. 1. Taylor & Francis Group, 2009.
- Rortais, Agnès & Villemant, Claire & Olivier, Gargominy & Rome, Quentin & Haxaire, Jean & Papachristoforou, Alexandros & G, Arnold. (2010). A New Enemy of Honeybees in Europe: the Asian Hornet *Vespa velutina*.
- Rome, Q., Perrard, A., Muller, F., Fontaine, C., Quilès, A., Zuccon, D., & Villemant, C. (2021, January). Not just honeybees: predatory habits of *Vespa velutina* (Hymenoptera: Vespidae) in France. In *Annales de la Société entomologique de France (NS)*(Vol. 57, No. 1, pp. 1-11). Taylor & Francis.